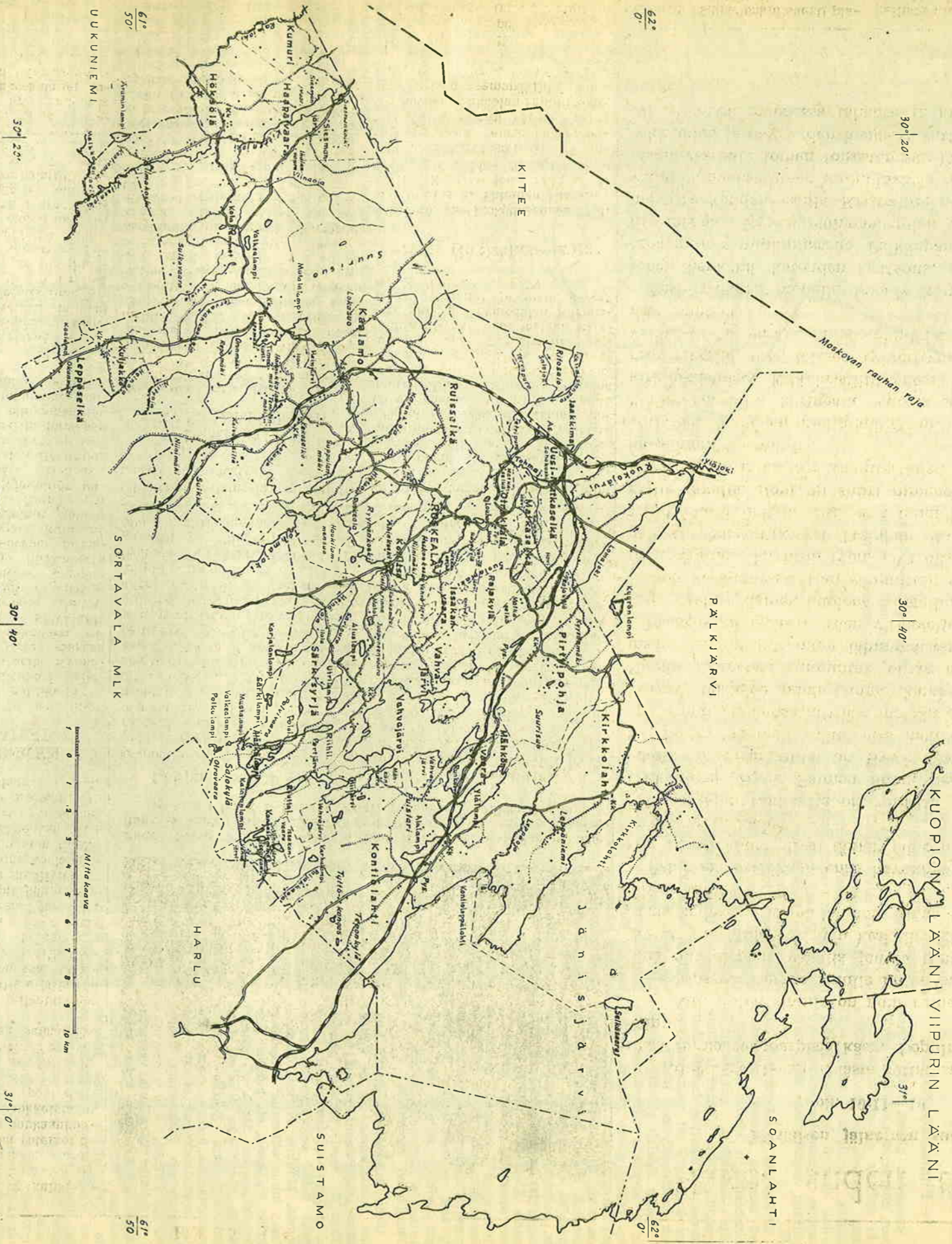

Pitäjä piitäjiltä

RUSKEALLA

REIJO HASUNEN: Meistietoa Ruskkealasta

Sijainti

RUSKEALA, rannoristaan maan-
kundu pitäjä, sijaitti Laatokan
Karjalassa noin 25 km Sortavalan
kaupungista pohjoiseen. Ruskkeala
kuntui Viipurin läänin ja Sor-
tavalan kihlakunnan sekä seura-
kuntana Viipurin hiippakunnan
Sortavalan rovastikuntaan. Pitä-
jän rajanaapurit olivat idässä jä-
niskjärven vastarannalla sijainneet
Soanlahti ja Suistamo, kaakossa
Harju, etelässä Sortavalan maa-
lakunta, lännessä Uukuniemi
ja pohjoisessa entiset emäpitäjät
Kitee ja Palkkjarvi.

Nimi

Ruskkeala nimen arvellaan syn-
tyneen ns. Vajjalaisen viidennek-
sen verokirjassa vuodelta 1500 ol-
leesta maininnasta „Kyliä Ruskkean
järven rannalla“. Historiantutit-
joiden mukaan Ruskkeajärvellä
oliist tuolloin tarkoitettu Valva-
järven ja Jäniskjärven välissä si-

jainnutta Rusko- eli nykyistä
Ruokkolamppea. Toinen teoria ni-
meksi on, että Ruskkeala olisi saa-
nut nimensä kirkonkylässä. Kirk-
kolammen lähellä tavustua rus-
keasta maaperästä.

Pitäjän rajojen muutokset

Ruskkeala oli laajimmillaan
vuoteen 1885. Silhen kunni kan-
ta-alueen lisäksi varsinainen
Soanlahiti sekä Häyskynvaaran ja
Niinisjärjen kylät. Soanlahden pi-
täjä sai alkunsa v. 1885, kun
Soanlahiti erotettiin Ruskkealasta ja
muodostettiin yhdessä naapuriky-
lien kanssa itsenäiseksi Soanlah-
den pitäjäksi. Niinisjärjen kylä
liitettiin 1900-luvulla Suistamoon,
kun liitettiin kuitenkin myöhem-
min Harjun kuntaan. V. 1916
muodostettiin Harjun kuntaan
liitettiin Ruskkealasta Häyskynva-
ran kylä sekä osa Kirkkolahden.
Kontiolahden ja Pirtipohjan ky-
listä, joiden kunnallinen ero ta-
pauhtui v. 1922. Lisäaluetta Rus-
1930 asukasta, Uusi-Matkaselkä

keala sai Kiteestä v. 1922 Rus-
kealan liitettiin Kiteeseen kuu-
lunut Matkaselän kylä, josta ero-
tukselksi pitäjään kuuluneesta
Matkaselästä alettiin käyttää ni-
mitystä Uusi-Matkaselkä. Vähä-
nen osa Jaalidman kylää, jolla
nmm. Ruskkealan Apteeikki sijaitti,
liitettiin pitäjään.

Ruskkealan kylät

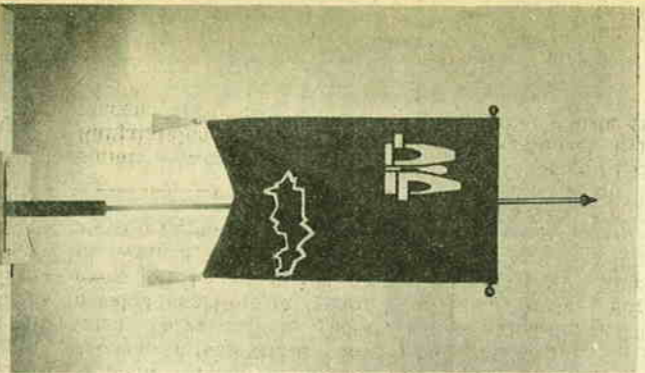
Ruskkealan kokonaispinta-ala oli
noin 500 km² ja pinta-ala ilman
vesiä noin 400 km². Ruskkealan
kylät pinta-alojen (ilman vesiala)
mukaan: Kaalamo 114 km², Sär-
kisyrjä 39, Kirkkolahiti 37, Kon-
tiolahi 36, Uusi-Matkaselkä 32,
Ruiselkä 29, Pirtipohja 20, Van-
väjärvi 15, Ruskkeala 14, Höksöjä
14, Haapavaara 10, Matkaselkä 7,
Leppöselkä 7, Kumuri 6, Rajakylä
4,5, Mähkövaara 4, Kollitsa 0,6,
Kuljako 0,5, Jaakkima 0,4 ja
asukasäärrien mukaan: Kaalamo
1930 asukasta, Uusi-Matkaselkä

Liikenneväylät

700, Särkisyrjä 570, Kirkkolahiti
570, Kontiolahiti 580, Höksöjä 500,
Pirtipohja 350, Otrakkala 330,
Ruiselkä 320, Ruskkeala 280,
Vanväjärvi 280, Matkaselkä 170,
Haapavaara 180, Leppöselkä 140,
Iseakanvaara 110, Kumuri 80, Kul-
jako 50, Jaakkima 45, Rajakylä
40, Kollitsa 15, Mähkövaara 10.
Pitäjän suurin pituus itä-köylil-
sestä länsi-lounaaseen oli 42 km
ja leveys pohjois-luoteesta etelä-
kaakkoon 22 km. Asukasäärät
oli ennen luovutusta v. 1940 noin
6900.

Karjalan rata ja Suojjärven rata
kulivat pitäjän kautta ja niiden
yhtäinen pituus oli 43 km. Rato-
jen liikennepaikoista Matkaselän
risteyksensäan lisäksi sijaitti pitä-
jän alueella Kaalamon asema,
Pirtipohjan ja Alalammin pysäkki

Jatkoo 2. siv.

Ruskkeala-viiri

Ruskkeala-viirin punaisessa ken-
tässä olevat kalkkununnen pti-
put kuvaavat laajalti tunnet-
tua marmorilouhosta ja muu-
tassa kentässä olevat pitäjän
rajat murhetta kottseuden me-
nettämisestä. Viirin on suunn-
nuttellut katteilla Seppo Patki-
nen.